

ZILLEGHEM

7 de jaargang nr. 1

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING VOOR HEEMKUNDE
EN GESCHIEDENIS "P A S T O O R R O N S E"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

I N H O U D

	p.
Jules Pollet Enkele gegevens over de financi- cies van de parochie Zedelgem tijdens de 17de en 18de eeuw	4
Jules Pollet Het einde van de parochie Zedelgem	15
Eddy Kyndt De teloorgang van de Zedelgemse huisnijverheid	18
Géry Cappon Staat van goed van Ferdinandus Slabbinck anno 1747	29
Alfons Devos De avonturen van Naeyaert in de oorlog 1914 - 1918	35

MAART 1986 - 7DE JAARGANG NR 1

REDACTIE EN BEHEER

Jules Pollet	Sint-Elooistraat 16	Zedelgem
Patrick Arnou	B.J. Lievensstraat 2a	Zedelgem
Géry Cappon	Schattingbeekstraat 3	Zedelgem
Victor Deceuninck	Groenestraat 29	Zedelgem
Bertrand Denys	Klaprozenlaan 13	Loppem
Eddy Kyndt	Snellegemsestraat 8	Zedelgem

Erevoorzitter: E.H. Willy Peirsegaele.

Lidmaatschap: 250 F

Rek. 001-0771018 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschijnen in "Zilleghem"
of uittreksels daarvan, mogen
niet gebruikt noch aangehaald
worden zonder te verwijzen
naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk
voor de inhoud van zijn artikels.

Verantwoordelijke uitgever:
Jules Pollet, Sint-Elooistraat 16 Zedelgem

EDITORIAAL

Bij de aanvang van onze zevende jaargang treft ons een droeve mare: onze Voorzitter, E. H. Willy Peirsegaele, moet ons noodgedwongen verlaten wegens gezondheidsredenen.

Wij zijn hem veel verschuldigd.

Niet alleen was het opzet en de stichting van de kring destijds zijn werk, maar hij bleef er ook tot nu de bezielde propagandist en voortrekker van.

Het aanspreken en aanbrengen van nieuwe leden, het rondbedelen of versturen van de nummers, het bijhouden van de dagelijkse administratie was zijn bijdrage en inzet. Ook als auteur mocht hij diverse bijdragen verzorgen.

Zijn gulle lach en geboeide interesse maakten van bestuur en leden een hechte vriendenkring.

Voor dit alles: onze oprechte dank!

Het best kunnen wij dit tot uiting brengen door ons ook in de toekomst te blijven inzetten voor een interessant tijdschrift en een bloeiend kringleven.

Daartoe heeft E. H. Jules Pollet spontaan aanvaard de fakkel over te nemen en het werk verder te zetten. Wij zijn hem daarvoor eveneens dankbaar. Hij zal een goede voorzitter zijn. Zijn naam staat borg voor kwaliteit en inzet.

Wij hopen al onze leden dan ook verder in onze rangen te mogen begroeten en onze kringfamilie nog verder te kunnen uitbreiden.

Dank voor het vertrouwen en tot ziens!

De redactie.

ENKELE GEGEVENS OVER DE
FINANCIËS
VAN DE
PAROCHIE ZEDELGEM
TIJDENS DE 17DE EN 18DE EEUW

Jules Pollet

Zoals dat nog steeds is, haalde de parochie Zedelgem, zoals ook nu de gemeente Zedelgem, haar inkomsten uit de belastingen. Daarom dan in deze bijdrage eerst een woord over de belastingen daarna over de uitgaven van de parochie Zedelgem tijdens de 17de en 18de eeuw.

DE BELASTINGEN.

Dan waren er twee soorten van belastingen:

1° de "s'landtscosten" of rijksbelasting, genoemd "pointinge", "zettinge" of "uitzend". Deze belasting, geïnd door de parochieontvanger, werd overgemaakt (uitgezonden) aan de ontvanger-generaal van het Vrije. De parochieontvanger inde deze belasting alleen op het gebied van de parochie, dat rechtstreeks tot het Vrije behoorde. Op de gebieden van Zedelgem, die behoorden tot

Den Houtschen en tot Noordover, werd deze uitzendbelasting geïnd door de ontvanger van die heerlijkheden. Alleen onder vorm van subsidie kon soms een gedeelte van deze belasting naar de parochie Zedelgem terugkeren.

2° de "binne- of prochiekosten": de parochiale belasting. Deze diende om de uitgaven van de parochie te betalen. Door de parochieontvanger werd deze belasting geïnd op gans het grondgebied der parochie. Ook de gedeelten van Zedelgem, behorend tot een der heerlijkheden, moesten hiertoe het hunne bijdragen. Vooraleer deze parochiale belasting kon worden geïnd, moest een "cohier" een begroting van de voorziene uitgaven worden opgesteld en voorgelegd aan de schepenen van het Vrije. Na goedkeuring verleenden de schepenen de machtiging om deze belasting te innen: "heerelick handt tot Innijnghe". De belastingen werden verdeeld over de gebruikers van land. Zij werden aangeslagen voor een bepaald bedrag per gemet gebruiktland. Zo bedroeg bv. in 1639 de uitzendbelasting 4 s.8 gr. per gemet; de parochiebelasting 1s. 1gr. per gemet. De belastingen werden gelegd, niet op de werkelijke oppervlakte, maar op een geschatte oppervlakte, naargelang de waarde van de grond. (1)

Vanaf 1651 werden ook de vijvers (visteelt) en de gekapte bossen ("ontbloot der busschen") belast; vanaf 1655 ook de molen en vanaf 1675 ook de tienden en de neringen. Ook zij die geen land gebruikten, "de cortsitters", werden belast op 1 gemet of een half gemet. Ook de belasting door tiendeheffers en neringdoeners te betalen werd uitgedrukt in een bepaalde oppervlakte.

Zo werd bv. in 1701 de dorpsmolen (molenaar Jan van Houte) belast op 9 gemet 2 lijnen; de herberg Zuidwege (herbergier Joos Loncke) op 4 gemet en alle neringdoeners samen op 26 gemet 2 lijnen. Jan (de) Gheselle werd voor de vijvers, die hij in 1701 gebruikte, belast op 6 gemet 59 roeden. De vijvers die hij gebruikte waren:

de Slokervijver
de Sijmaijvijver
de Posdamvijver en
de St.-Jansvijver.

Alle tienden samen waren in 1701 belast op 31 gemet 25 roeden; de 12 "cortsitters" samen op 10 gemet 84 roeden. Eerst vanaf 1720 worden te Zedelgem de schaapdriften belast, elk op 1 gemet. Dan waren de 3 Zedelgemse schaapboeren: Jacob Verplancke, de weduwe Pieter van Slambrouck en Albert de Sittere.

Tot en met 1689 was de parochieontvanger een ingezetene van de parochie Zedelgem. Vanaf 1690 is het een niet-Zedelgenaar. Hij wordt genoemd: "ghecommitteerden ontfanger vande prochie van Sedelghem" in opdracht van hogerhand dus was hij parochieontvanger. De namen der parochieontvangers geven we in bijlage.

DE UITGAVEN VAN DE PAROCHIE.

Er waren twee soorten van uitgaven:

- de ordinare lasten of gewone uitgaven
- de extra-ordinare lasten of buitengewone uitgaven.

a) **Gewone uitgaven.** Deze kwamen ieder jaar terug en waren voorzien in de begroting "het cohier" dat door de schepenen van het Vrije was goed-gekeurd. Deze uitgaven bestonden uit vergoedin-gen en teerkosten.

1) Vergoedingen werden betaald aan hoofdman, pointers, pastoor, koster, de heer van Zedelgem, amman, officier, parochieschrijver, ontvanger, messagier... Hier enkele voorbeelden.

- De hoofdman kreeg jaarlijks 2 lb. 6 s. 8 gr. "over sijnen goeden dienst ghedaen voor de sleve prochie bijde notable en ghemeene prochiaenen hem toegheleijt naer costume (naar aloud gebruik)". Zo lezen we het in de parochierekening 1640. In andere rekeningen lezen we: "ter causen van sijne binnediensten".
- De pointers ontvingen jaarlijks 1 lb.gr. voor hun dienst.
- De pastoor ontving jaarlijks voor het logeren en trakteren van de terminanten (paters, die regelmatig in de kerk kwamen helpen) 3 lb. gr.; voor het uitdelen der catechismusprizen aan de kinders die naar de lering kwamen; "over het coopen ende distribueren vande cathecismusprizen aende Jonckheijt deser prochie omme hun te annimeren tot de christelijke leeringhe" vanaf 1679 1 lb.gr. vanaf 1760 2 lb.gr. en vanaf 1776 4 lb.gr.; voor de pestmissen: 1 lb.10 s.gr. en voor het prediken van de Passie: 1 lb.gr.
- De koster kreeg jaarlijks 8 lb.gr. en vanaf 1674 6 lb.gr. voor zijn gewone dienst; 1 lb.gr. voor "aijeren ende opwin-den vande horologie"; 10 s.gr. voor de pestmissen; vanaf 1760 6 lb.gr. als orgelist en vanaf 1769 1 lb.gr. voor het luiden van de politieklok.
- De heer van Zedelgem kreeg 1 lb.gr. voor de ammanie en 1 lb. 3 s. 4 gr. voor het weiderecht op zijn velden (heide-gebieden) in Zedelgem. Alle inwoners van Zedelgem, die parochiebelasting betaalden, mochten hun vee laten grazen op deze heidegebieden en er ook turf delven en gagel snijden.

Hiernopens was ten jare 1624 een akkoord gemaakt tussen de heer van Zedelgem enerzijds en hoofdman en gemene parochianen van Zedelgem anderzijds, dat zou gelden ten eeuwigen dage (2).

Wanneer de schepenen van het Vrije de parochierekening 1789 nazagen, verboden ze verder nog iets te betalen aan de heer van Zedelgem "ter causen van het weeden ofte pastureren op de velden deser prochie met hunne beesten ende t'cappen van turf". Er mocht niets meer voor weiderecht worden betaald omdat "door presente prochiaenen te kenne wierd gegeven dat de coijbeesten (rundvee) op de selve velden niet meer en weeden, nogte den turf niet meer en wierdt gecapt".

- Op Allerheiligen-Allerzielen werd de klok geluid over alle gelovige zielen. Zij die dan de klok luidden, kregen een vergoeding van 6 s.gr.
- De orgelblazer kreeg vanaf 1760 een vergoeding van 6 s.gr. per jaar.
- De beëdigde vroedvrouw kreeg vanaf 1784 een jaarvergoeding van 4 lb.gr. en vanaf 1792 5 lb.gr. "over het bijstaan ende behulpsaem wesen vande aerme vrouwen deser prochie".
- Van 1678 tot 1705 gaf de parochie een vergoeding aan de schoolmeester voor de huur van het schoollokaal en voor het onderwijzen der arme kinderen, die geen schoolgeld konden betalen. Later viel dit laatste ten laste van de dis.
- Personen die in dienst van de parochie iets hadden verricht kregen ook hun vergoeding. Zo bv. in 1634 "Jooris Romme-laere, Franchois Ketele, Jan de Clercq ende Guillaume Hughe over 't bewaeren ende gheleijden naer Brugghe vier persooen alhier ghevanghen bij ordre vanden hooftman elck vier schellingen gr." In 1640 kreeg Jan Slembrouck 10 s.gr. "over ghevoert t'hebben eenighe ghevanghene bij laste vanden hooftman naer Brugghe op vanghenisse alhier bijden berijder van desen ambachte gheapprehendeert". In 1786 kreeg Thomas Ramant 7 s. 6 gr. "over het uijtdelven ende crancken van drie vossejongen ter deser prochie ingevolge de politicque ordonnantie s'landts vanden Vrijen".

2) Teerkosten werden door de parochie betaald aan de herbergier bij wie de "affaires vande prochie" door hoofdman en notabelen werden besproken. Zo ook wanneer na afloop der drie traditionele processies (H. Sacramentsdag, St.-Laurensdag 10 augustus, Kermisdag) de leden der schuttersgilde werden getraakteerd. Ook de berijder en zijn officieren, die dan voor de orde instonden, werden getraakteerd. Volgens parochierekening 1633 betaalde de parochie aan herbergier Jan Maes "van teere ghedaen bijden balju (berijder) ende zijn officieren om te beletten eenicht quaet datter soude moghen ghesciet hebben inde prochie van Zedelghem" en ook kreeg dezelfde herbergier 14 s.gr. "voor t'gonne datter verteert was bijde officieren upde kerremesse 1633". In parochierekening 1634 lezen we dat de parochie aan herbergier Jan Crabbe 1 lb. 1 s. 8 gr. betaalde "van teere ghedaen bijden bailliu (berijder) en zijn officiers ten daghe vande kermisse... voor hunlieden goeden toesicht".

b) Buitengewone uitgaven. Nogal eens waren "de regierders vande prochie" genoodzaakt onkosten te doen voor zaken, die niet in de begroting waren voorzien en ook niet konden worden voorzien. Voor zulke uitgaven moest eerst toelating (consent of aggreatie) vanwege de schepenen van het Vrije bekomen worden. Van deze buitengewone uitgaven geven we enkele voorbeelden:

a) Herhaaldelijk kwam het voor dat de parochie onvoorziene zware oorlogslasten moest betalen. Om die te kunnen betalen moesten leningen worden aangegaan, met toelating van de heren van het Vrije. Het gevolg hiervan was voor de parochie een jarenlange last van interesten en aflossingen.

Een zeer zware last. Zo moest bv. in 1720 aan interesten en aflossingen van geleende kapitalen 100 lb. 19 s. 8 gr. worden betaald. Deze kapitalen waren geleend in 1684, '85, '96, '97 en '98. In 1720 had de parochie aan inkomsten 105 lb. 14 s. 10 gr. en de uitgaven beliepen 262 lb. 14 s. 7 gr. Een zwaar nadelig saldo, dat nog veel jaren zou blijven.

b) Onvoorziene reparaties aan de toren brachten bv. in 1680 600 gulden aan onkosten voor de parochie mee en in 1763 189 lb. 15 s. 4 gr.

c) Onvoorziene kosten voor herstel van bruggen en waterlopen. In parochierekening 1766 lezen we dat aan Cornelis Salens 14 lb.gr. wordt betaald "over de leverijnghe van 9800 carreesteen door hem ghelevert inde maendt ougst 1767 tot maecken van eenen steenen duijcker achter Zuijdweghe ter deser prochie geordonneert bij den heere commissaris van de straetschauwinghen". Voor ditzelfde werk werd aan Elias Feijs 6 lb.gr. betaald voor het leveren van "vier cruijcen calck"; Joannes vanden Bussche "smedt ter deser prochie" kreeg 12 s. 6 gr. voor het leveren van "twee iser banden aen de caeije vanden ghemelden duijcker" en E. Degrieck kreeg 2 lb. 7 s. 6 gr. voor het leveren van 475 "calsijden om te legghen boven den voorschreven duijcker".

d) Het opmaken van de Ferrariskaart in 1773 bracht voor Zedelgem de volgende kosten mee: aan Pieter Luijckx herbergier in de Gouden Leeuw en schepene van Den Houtschen, werd door de parochie 1 lb. 5 s.gr. betaald "over logement thaire ende brandthout van vijf ingenieurs van

het corps der artillerie van haere Majesteijt den tijt van elck thien daegen tot meten ende maecken van het plan van junij 1773". (3)

e) Krankzinnigen brachten ook buitengewone kosten mee voor de parochie. Zo lezen we in parochierekening 1774 dat aan "Sr. Joannes Bauwens, directeur van het crancksinnigh huijs in Brugge" 24 lb. 3 s. 1 gr. werd betaald "over een jaer houdenisse van Isabelle Bailliu filia Donaes aldaer ghecolloqueert (geplaatst) opden 5 April 1774 met consent van mijn edele heeren burghmeesters ende schepenen van desen lande bij appointementen van daten 2 April 1774". (4)

Soms gebeurde het ook dat de parochie de krankzinnigen ter plaatse hield. Zo lezen we in parochierekening 1763 dat aan Pieter Jacobus Trijn 5 lb. 17 s. 8 gr. wordt betaald over het "maecken van een cot voor Jacquemine (Jacoba) Martlée crancksinnighe prochiane deser meerghemelde prochie inghevolghe de ordonnantie vanden hoofman ende pointers met d'aggreatie van mijn edele ende weerde heeren burghmeesters ende schepenen vanden lande vanden Vrijen". Om deze krankzinnige te bezorgen deed de parochie beroep op "Sr. Pieter de Sutter meester chirurgin tot Brughe"; op "meester Pieter van Thienen licentiaet inde medecijnen" alsook op Frans de Corte apoteker te Brugge. Nog hetzelfde jaar moesten reparaties "aen het cot van Jacoba" worden uitgevoerd. Deze werden verricht door meester timmerman Joannes van Ackere en door meester smid Joannes vanden Bussche.

Bronnen:

De parochierekeningen van Zedelgem 1625 - 1795 in Rijksarchief Brugge, Vrije Registers nrs. 6646 - 6706.

- (1) J. POLLET, Het grondgebied van Zedelgem tijdens het Oude Regime in ZILLEGHEM 1980 p. 46.
- (2) F. RONSE, Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem, Torhout 1936 p. 39
- (3) Over de Ferraris-kaart zie L. Van Acker, West-Vlaanderen in de kaart van Ferraris, in BIEKORF 1978 p. 81 - 84. Deze kaart werd door het Gemeentekrediet uitgegeven.
- (4) Over J. Bauwens zie J. GELDHOF, Pelgrims, Dulle Lied en Vondelingen te Brugge 1275-1975, Brugge 1975 p. 148.

BIJLAGE

ONTVANGERS DER PAROCHIE ZEDELGEM

Voor zover de voorhanden zijnde rekeningen het toelaten geven we hier de namen der parochieontvangers. Het jaartal vòòr de naam is het jaar der rekening (jaren der rekening). Het goedkeuren der rekening door de schepenen van het Vrije gebeurde soms zelfs meer dan een jaar nadien. Een voorbeeld: parochierekening 1684, ontvanger Ferdinand de Soete, werd eerst op 29 juli 1687 voorgelegd door Frans de Backere, gehuwd met de weduwe van Ferdinand de Soete.

Noot: De rekeningen 1626, '30 en '31 werden door de hoofdman voorgelegd; een ontvanger wordt er niet vermeld.

1632 Adriaan de Knock
 1633 Anhelmus Logghe
 1634 Jan Slembrouck
 1635 - 1643 Adriaan de Cloet - Rekening 1644 tot 1647
 ontbreken.
 1648 Pieter Logghe jr.
 1649 - 1651 Jan Spint jr.
 1652 - 1653 Jan de Kimpe
 1654 Niklaas Allaert fs. Niklaas
 1655 Lucas Maertens
 1656 Jacques de Zoete
 1657 Marijn Rijcquaert
 1658 gepresenteerd door hoofman Lambrecht
 Maertens
 1659 Roeland Meijaert
 1660 Arnout Tavernier
 1661 Jacques de Zoete
 1662 - 1663 Laurens Allaert
 1664 - 1665 Roeland Meijaert "als swaeger ende hoir
 ten sterfhuijse van wijlen lauwereijns
 Allaert overleden ontfangher".
 1666 - 1668 Jan de Cloet
 1669 Jan Lievens
 1670 Jan de Cloet
 1671 Jacob Haghebaert
 1672 Jacques de Lannoije
 1673 Philips Haghebaert jr.
 1674 Guilliamme Vermote
 1675 Philips Haghebaert
 1676 - 1678 Jacques de Soete fs. Guilliamme
 1679 - 1684 Ferdinand de Soete fs. Jacques + 1686
 1685 Frans de Backere "in huwelick hebbende
 de weduwe van Ferdinande de Soete".
 1686 - 1689 Marcus Ketele
 1690 - 1700 Sr. Laurentius Huwijn
 1701 Jacques Ketele
 1702 - 1703 Sr. Cornelis Gonsalez

1704 - 1719 Jan Baptist vanden Berghe
1720 - 1751 Sr. Charles Guillielmus de Potter
1752 en tot het einde van het Oude Regime is Alexander
Aerts ontvanger van de parochie Zedelgem.
Parochierekening 1793 en 1794 ontbreken.
Voor 1795 en 1796 is weduwe A. Aerts ont-
vanger van de parochie Zedelgem.

HET EINDE VAN DE PAROCHIE ZEDELGEM

Jules POLLET

Wanneer we hier spreken over het einde van de parochie Zedelgem, dan bedoelen we natuurlijk de burgerlijke parochie, nu gemeente genoemd.

In 1794 werden onze gewesten door de Franse revolutionairen veroverd en ze werden in 1795 als "départements réunis" ingelijfd bij de "république une et indivisible" van de Fransen. Dan kreeg hier alles een andere naam en organisatie passend bij de nieuwe orde die de Franse bezetter in ons land invoerde. Heerlijkheden, heerlijke rechten en gans de bestuurlijke en rechterlijke organisatie van het Oude Regime verdwenen. De parochie werd omgedoopt tot "commune" (gemeente). Bijna twee eeuwen geleden is deze naamverandering gebeurd en toch zijn er nog steeds mensen die van parochie spreken wanneer ze gemeente bedoelen.

Op 8 maart 1796 werd te Zedelgem het Oude Regime opgedoekt. Pieter van Hollebeke, hoofdman van de parochie Zedelgem, werd afgedankt. Hij mocht het opstappen. In zijn plaats werd aan het hoofd van de commune Zedelgem een "agent municipal" aangesteld. De eerste agent municipal te Zedelgem was Petrus Franciscus Brusseele, die

te Zedelgem op 27 mei 1777 gehuwd was met Cecilia Francesca Storme en er het beroep van chirurgijn (heelmeester) uitoefende.

Communes met 5000 of meer inwoners vormden een kanton, bestuurlijke eenheid waarin het departement was ingedeeld. Communes met minder inwoners werden samengevoegd. Zo zien we dat de fusie van gemeenten geen uitvinding van onze tijd is. Zo waren er vanaf 1796 in het departement van de Leie (West-Vlaanderen) 40 kantons. Zedelgem maakte deel uit van het kanton Oostkamp. Tot dit kanton behoorden de volgende voormalige parochies: Assebroek, Beernem, Loppem, Oedelem, Oostkamp, St.-Andries, St.-Baafs, St.-Joris, St.-Michiels, Sijsele, Snellegem, Waardamme en Zedelgem.

Aan het hoofd van het kanton stond de municipale raad, bestaande uit de agents der samenstellende communes. In principe werden de agents in hun commune gekozen door de stemgerechtigde burgers. Als hoofd van de municipale of kantonnale raad, kozen de agents een voorzitter, die geen agent mocht zijn van een der samenstellende communes. Zij kozen ook een sekretaris en van regeringswege werd hun een commissaris toegewezen, die toezicht moest houden op de werkzaamheden van de raad en ervoor zorgen dat alles liep in het voorgeschreven republikeinse spoor.

Het kanton was ook een rechterlijke eenheid; een vredegerecht, met aan het hoofd een door de stemgerechtigde burgers verkozen vrederechter,

bijgestaan door verkozen "assesseurs".

Achtereenvolgens waren agent municipal van de commune Zedelgem:

- **Petrus Franciscus BRUSSEEL** (maart 1796 -
maart 1797)
- **Joseph ADRIAENS** (maart 1797 - april 1799)
- **Joannes Franciscus VIJNCKE** (april 1799 -
april 1800)

In 1800 voert Napoleon een bestuurlijke hervorming door. De kantons worden als bestuurlijke eenheid afgeschaft en ieder commune wordt een zelfstandige bestuurlijke eenheid. Deze werd bestuurd door een "conseil municipal" (gemeenteraad). Hoofd van de commune was de "maire" (burgemeester), bijgestaan door de "adjoint" (schepenen). In grotere communes waren meerdere adjoints. Maire, adjoint en gemeenteraadsleden werden niet meer door de stemgerechtigde burgers verkozen, maar door de préfet van het departement aangesteld.

Het kanton bleef behouden als omschrijving van een vredegerecht. De eerste maire van Zedelgem was Joseph Adriaens en zijn adjoint J.B. de Vleeschauwer, herbergier in de Gouden Leeuw. Op 1 januari 1813 werd Joseph Adriaens als maire opgevolgd door Marcus de Meulenaere.

DE TELOORGANG
VANDE ZEDELGEMSE HUISNIJVERHEID
(1830 - 1845)

Eddy Kyndt

Historische situering.

- Uit onze geschiedenisboekjes herinneren we ons wellicht nog hoe een Ierse mecanicien W. Cockerill anno 1799 de Vervierse laken-industrie een mechanisch weefgetouw bezorgde. Nauwelijks 10 jaar later verschaftte zijn nijverheid in datzelfde Verviers, werkgelegenheid aan zomaar eventjes 25.000 werklieden.
- Trouwens uit datzelfde jaar dateren de exploiten van de Gentse leerlooier Lieven Bauwens, waarbij hij een nieuwe spinmachine (de beroemde "Mule Jenny") ons land wist binnen te smokkelen. Zijn katoenweverij te Gent zou eveneens uitgroeien tot een reuzenbedrijf.

Door die onvermijdelijke industrialisatie werd het leven op het platteland grondig gewijzigd. De grote trek naar de steden begon, met alle ontworteling vandien.

In de landelijke dorpen werd de huisnijverheid (vooral het spinnen en het weven) hierdoor een fatale klap toegebracht.

Het eerste kwart van de 19de eeuw konden de tuiswerkers zich nog enigszins handhaven door hun enorme inzet - het ganse gezin werkte immers mee. Met de moed der wanhoop poogden de mensen door harder én langer te werken, op te tornen tegen de gemechaniseerde bedrijven en de goedkope katoenprodukten.

Voor het overgrote deel van de bevolking, kleine boeren en landarbeiders, betekende die weverij immers dé levensnoodzakelijke aanvulling. Door dat koppig blijven vasthouden aan sterk verouderde produktietechnieken, geraakte men echter alsmaar dieper in het slop.

Vanaf 1830 volgde dan de onafwendbare ineenstorting van de vlaswinning en huisnijverheid. De uitvoërmogelijkheden werden meer dan ooit tevoren bemoeilijkt. Bovendien waren de technische hadicaps van die aard, dat men het onderspit moest delven tegen de "mekanieke nijverheid".

Tot overmaat van ramp werd de structurele crisis in de linnennijverheid, gevolgd door een totale ontreddering van de akkerbouw. Door opeenvolgende misoogsten van graan en aardappelen werd overleven voor de kleine man een zware dobber.

Met recht en reden ging men over "de arme werkers en crasselaers" spreken.

Laten we hierover de historicus H. Pirenne even aan het woord:

"Er bestaan geen ongelukkiger mensen op de wereld. De wever leeft inderdaad van de hand in de tnd en kan slechts in zijn levensonderhoud voorzien, door de onverpoosde handarbeid van het ganse gezin. Doorgaans moet hij zich met het laagste loon tevreden stellen. Niets is armerzaliger dan zijn hut, waarvan een aanzienlijk deel van de leefruimte in beslag genomen wordt door primitieve werktuigen. Het bestaan van de spinsters is wellicht nog ellendiger."

Tot zover Pirenne met een eerder somber beeld.

De toestand in Zedelgem vanaf 1830.

Spinnen en weven waren van oudsher een typische huisnijverheid in het landelijke Zedelgem. Bijna iedere landbouwer zaaide destijds een "vlaschaard". Spinners en spinnetten verwerkten de vezels tot garen. De wevers weefden de vlasdraden tot linnen. Het zwingelen was vooral winterwerk. De wekelijkse marktdag had een sterke aantrekkingskracht op onze dorpelingen, die met de produkten van hun veeteelt en huisnijverheid naar de Brugse markt trokken.

Zoals overal in Vlaanderen, ontsnapte ook Zedelgem niet aan de aftakeling van de weverij na 1830.

Zo lezen we in het jaarlijks rapport van de gemeente aan de bestuurlijke overheid op 25 november 1831: "De behoeftige volksklas van langsom

meerder wordende, om reden dat het grootste gedeelte van deze klas van menschen zich zonder werk bevinden, ter oorzaak dat de weverye niet werkt en bijgevolg de lijnwaeden niet getrokken zijn".

Het gemeentebestuur koesterde de ijdele hoop dat deze toestand maar van korte duur zou zijn en vervolgde: "Het is te betreuren voor de inwooners deezen gemeente en wel voornaementlijk de gemeene klas, dat de lijnwaedfabriek op zeer slegten gang is, dewijl de gemeene klas hier mede moet leven, en dat de landbouwers hun vlasch, het welke hier het bijzonderste product is van het land, voordeeliglijk zouden kunnen verkoopen".

Bezorgd over het toenemend pauperisme richtte de districtscommissaris eind 1832 een circulaire aan het gemeentebestuur met nadere richtlijnen om een aanvullend inkomen te verschaffen aan de noodlijdenden en zodoende de "Liefdadige Besturen" minder tot ingrijpen te noodzaken.

Vooraf het spinnen diende bij de werkloze gezinnen aangemoedigd te worden. Tevens werd aangeraden spinnewielen in de schoollokalen te voorzien, ten einde de arme kinderen wat te laten bijverdienen.

Zedelgem kon hier niet op ingaan "dewijl binnen deze gemeente geene schoollokalen bestaan welke ruim genoeg zijn, dewijl een klein getal spinnewielen genoeg zijn om eene zeer ruyme plaets te beslaen".

'De Huiswever' door Léon Frédéricic

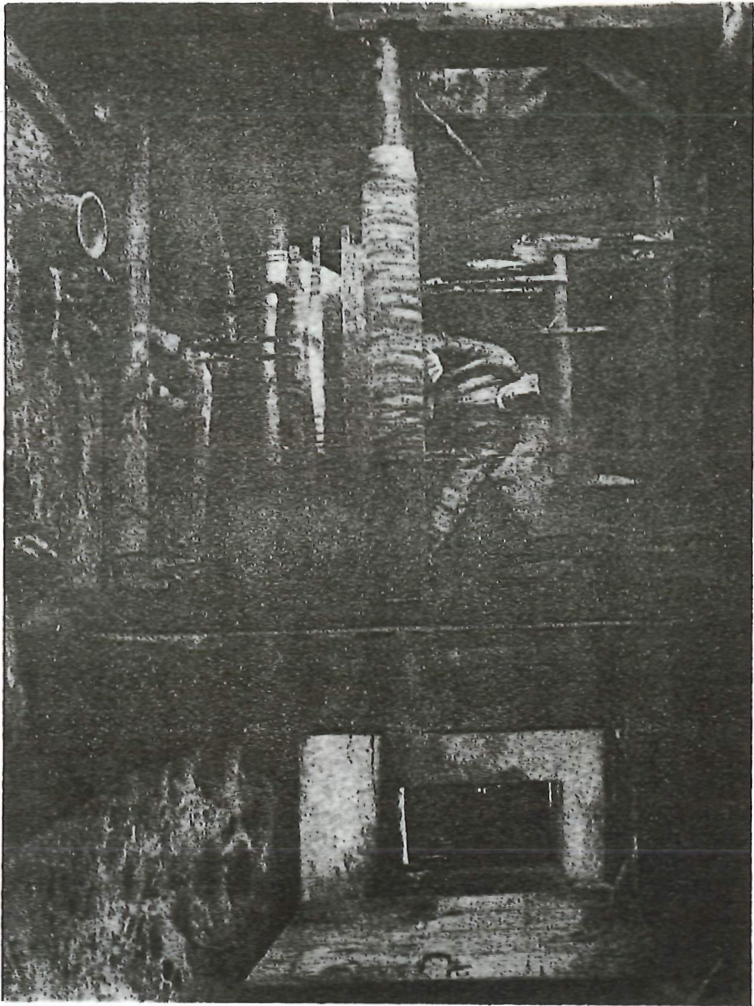

foto ACL, Brussel

Door de slechte oogst van 1833 in het zuiden van onze provincie kregen ook de Zedelgemse boeren een hogere prijs voor hun vlas. Er kwam wat meer werk, maar de wever ontliet zijn stuk van de koek. Hij bleef onderbetaald.

Pokziekte en cholera staken de kop op.

In april werd er een commissie aangesteld om de huizen te inspecteren en net te doen houden.

1836 werd nog eens een goed landbouwjaar.

"De invordering der inkomsten van de gemeente en van het liefdadig gesticht word regelmaetiglijk gedaen en word van langsom gemakkelijker, dit is een klaer bewijs van den bloey der landarbejd".

De weverij kende hierdoor een korte heropflakking. En goeie 90 wevers vervaardigden 31.500 m linnen, waarvan $\frac{3}{4}$ buiten de gemeente gesleten werd, terwijl een 500-tal spinsters 33.000 kg garen voor hun rekening namen.

Het gemeentebestuur besloot hoopvol: "Moge dezen tak van nijverheyd van langsom bloeyender worden, dan mogen wij verhoopen dat de gemeene klas eerlijk zal kunnen bestaen en de arme klas aanmerkelijk zal verminderen."

Door de strenge winter van 1838-'39 kreeg de kleine man het opnieuw hard te verduren. De "Disch" was verplicht een buitengewone bedeling van voedsel en kledij te laten plaatsvinden.

Er werd veel vlas gewonnen. Ook de vraag was zeer hoog want "verscheyde partien zijn gekogt

geweest wanneer het niet mogelijk was van den goeden uytslag te kunnen kennen".

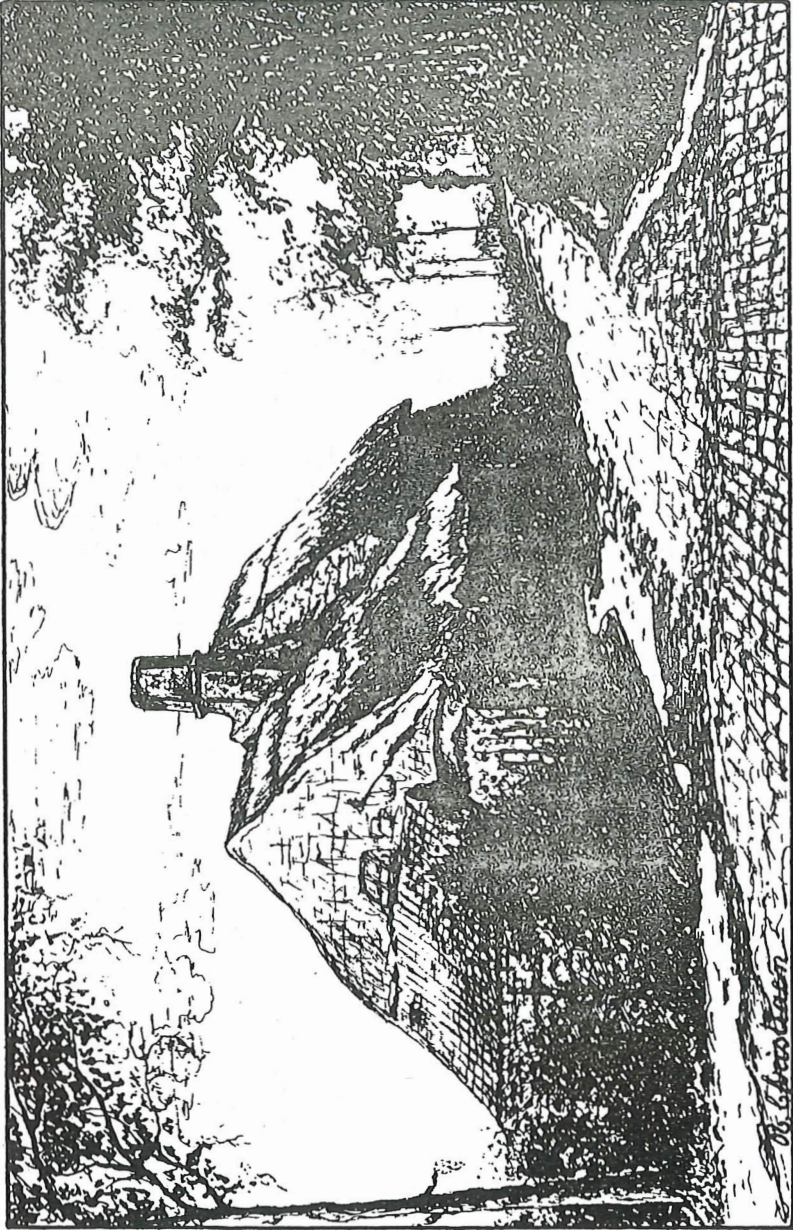
Jammer genoeg waren de meeste opkopers (kluters) "commissionarissen voor den vremde" zodat er hier plaatselijk noch te spinnen noch te weven viel.

Augustus 1840 beloofde het Gouvernement steunmaatregelen voor de zwaar getroffen industrietak. Hierbij werd vooral aan geldelijke subsidie gedacht.

Het gemeentebestuur trok het succes van dergelijke maatregel in twijfel en zag meer heil in een betere uitrusting van de werktuigen voor de wevers en spinners.

Op 27 november 1840 werd een plaatselijk comité opgericht om de kwijnende linnenindustrie terug in goede banen te leiden. De beloofde subsidie kwam laattijdig (hoe kan het ook anders, nu 150 jaar later zijn we er op dat punt nog niet op vooruitgegaan) nl. eind maart 1841, wanneer het landwerk reeds volop begonnen was. Daarom werd dan ook "weynig gebruyk gemaekt van dat subsidie, maer van deze winter hebben wij eene hoeveelheyd vlasch gekogt, doch veel meer dan de ontfangene som". De vrijdagnamiddag brachten de spinsters het gesponnen garen naar het comité en ontvingen gehekelde vlas terug. Elke zaterdag werd er ongeveer 100 ponden garen door het comité op de Brugse markt verkocht, met verlies uiteraard.

Het jaar 1841 werd dan een rampzalig aardappeljaar (culture de misère). Het volksvoedsel bij

Werkmanswoning, ergens gelegen in de buurt van de Brugsestraat. Langs de voorzijde: deur noch venster. Een zekere Verplancke zou er gewoond hebben met zijn vrouw en elf kinderen.

uitstek liet het afweten, waardoor armoede en hongersnood hele rangen wegmaaiden. De vlashandel kreeg rake klappen en het spinnen en weven vielen nu helemaal stil.

Op 10 november 1843 hield de gemeenteraad het voor bekeken en liet de vlasnijverheid voor wat ze was. Er werd besloten ook ander werk dan weven en spinnen te bezorgen. Velen schakelden over naar het conjunctuurgevoelige kantklossen, wat tot bestendiging van het pauperisme zou leiden.

Zedelgem was toen nog een bosrijke gemeente en heel wat inwoners zochten een bijverdienste als bezembinder of berkensnijder. Het hoeft niet gezegd dat het bosbestand hieronder te lijden kreeg.

De uiterst strenge winter van 1844-'45 met de daaropvolgende aardappelplaag, hongersnood en epidemies, deden de levensstandaard naar een absoluut dieptepunt zakken.

Ter illustratie van deze sombere tijdsspanne volgt hierna nog de levensloop van ene Franciscus Kint, niet louter toevallig wever van beroep, een jongere broer van houtzager Jan Kint uit Zedelgem.

Franciscus zag het levenslicht te Beveren-Roeselare op 9 december 1795. Op 28 november 1827 trad hij in het huwelijk te Hooglede met de aldaar geboren spinster Barbara Bouckaert. Eén jaar later werd hun eerste telg geboren, Clement, die echter na 10 dagen kwam te overlij-

den. In 1829 zag Florence het levenslicht, doch zou slechts de leeftijd van twee jaar bereiken. Zijn derde spruit Coleta zou als enige van zijn nakomelingen de volwassen leeftijd bereiken.

Franciscus, geboren in 1832, stierf eveneens na twee jaar. Babara en Louïse, een tweeling nota bene, overleden na respectievelijk twee en drie maanden.

In 1837 kwam Alouïs op de wereld. Ongelukkig overleed deze laatste op 19-jarige leeftijd. Ook Alouïs was wever van beroep.

Tot overmaat van ramp verloor Franciscus in 1838 zijn echtgenote Barbara Bouckaert.

Een half jaar later hertrouwde de 44-jarige Francis met de 42-jarige spinster Barbara Verstraete.

Drie jaar later schonk zijn tweede Barbara het leven aan een mannelijke nazaat, opnieuw een Franciscus. Eén week na de geboorte sloeg de dood evenwel weerom onverbiddelijk toe. Het heeft niet mogen zijn!

Zijn enig kind dat hem nog rest, Coleta, stierf in 1864, amper 34 jaar oud.

Verarmoed verlaat Franciscus op 71-jarige leeftijd in 1867 dit aardse tranendal, in het liefdadigheidsgesticht van Hooglede, één jaar later gevolgd door zijn weduwe.

Tot zover het trieste levensverhaal van dit weversgezin. Hoe verwoordde Pirenne het ook weer:

"Er bestaan geen ongelukkiger mensen op wereld".

Southey formuleerde het nog anders: "De geschiedenis van een of andere gewone familie, hoe nederig ook, geeft dikwijls een beter beeld van de toestand der maatschappij, dan de meest doorwrochte verhandeling".

BRONNEN:

E. Sabbe: De Belgische vlasnijverheid.

H. Pirenne: De Geschiedenis van België.

F. Ronse: De Geschiedenis van Zedelgem en Veldegem.

Rijksarchief Brugge: Briefwisseling van het Gemeentebestuur Zedelgem, Deel 7 - 11.

STAAT VAN GOED
van
FERDINANDUS SLABBINCK
anno 1747

Géry Cappon

Ferdinandus Slabbinck werd geboren te Rudder-
voorde op 11 maart 1696 als zoon van Jan
Slabbinck en Maria Vandewalle. Hij huwde
met Maria Pollefliet en overleed te Ruddervoorde
op 17 januari 1746. Ferdinandus Slabbinck
is de rechtstreekse voorvader van alle Zedel-
gemse naamdragers. Zijn gezin kan beschouwd
worden als een doorsnee gezin uit die tijd,
wat blijkt uit de goederenstaat opgemaakt na
zijn overlijden. Aan de hand van dit voor-
beeld komen we aan de weet wat een doorsnee
gezin bezat. De navolgende opsomming is een
samenvatting van de goederenstaat.

Vooraf "gheeft de besittige (= weduwe) te ken-
nen datter ten aengaen van haer huwelick
met den overleden gheen contract antenuptiael
(= huwelijkskontrakt) is ghemaect gheweest".

ONROERENDE GOEDEREN:

1. Afkomstig van de zijde van Ferdinandus Slabbinck:
 - een woonhuis met een half gemet land, gelegen te Ruddervoorde, zuidwest van de kerk;
 - een stuk land - genaamd het "Bellestuck"- ongeveer 4 lijnen groot, te Ruddervoorde.
2. Gedurende hun huwelijk gekocht:
 - twee stukjes land, tesamen 1 gemet 2 lijnen 83 roeden te Ruddervoorde.

ROERENDE GOEDEREN:

1. In de ceucken:

"een angel, brander, tange, rooster, pot-cuyssche, schupken, hanghisder, een isder (= ijzeren) pot, couckepanne, seefde, oliecanne, steene pulle, idel botteylgien (= lege flessen), een cuype, een seyle, tae-fel ende kinder wieghe, een spinnewiel, sevenstoelen, een spae, drie byllen ende hauwmes, elf stucx gleyerswerck met vijf stucx aardewerck, een hautketel ende haecker (= emmer).

II lb. XIX sch. II gr.

2. In de kelder:

"Bevonden een roerkeirne met de toebehoorten, vijf aerde teelen, twee melckcuypen, twee vaettiens met twee aerde potten".

XVI sch. X gr.

3. In de camer:

"Bevonden een coffer, twee oude eeckels, asschenback, mande, lampe, de slaepinghe van de kinders."

XIII sch. gr.

4. Op de solder:

"Bevonden een graenvat, een hauwmes, boot-hamer, bootcruyne ende hamer, een cuype, een cliefhamer, vier isder wegghen met een boombylle ende wat out isder."

I lb. V sch. II gr.

5. In het coijstal (= koestal):

"Bevonden een roode melckcoe met een ander roode blarde coe ende een queeckcalf, een meshaeck ende greep."

XI lb. VII sch. X gr.

6. Achterhove:

"Bevonden een seugheswijn met een vicken, een weijnich vette met een picke ende haeck ende swijnsback, een zinssen (= zeis)".

II lb. 1 sch. VIII gr.

7. In de scheure:

"Bevonden een cortewaeghen, twee leeren, raeckel en vlegghels met wat diltpersen, een haelcuype, broodtbardels en een seyle."

XIIII sch. IIII gr.

8. Op de landen:

"Bevonden twee gemeten een lijne vijfder-tigh roen lant besaeyt met coorne, ghepresen in seule ende saet by den ghemete met de vette ende naervette in t'selve lant."

"Voorts bevonden 37 roen hovenieringhe, 98 roen lant beplant met aerdappels, 44 roen besaeyt met haver, eenensestigh roen ontgonnen labeur met de vette ende naervette in t'selve lant."

"Voorts ghepresen de groene taillie van houtte staende op het t'hofstedeken ten desen sterfhuysse."

VI lb. IX sch. IIII gr.

9. Ander prysie van melioration. bestaende in nieuwe temmeragien...

"Te weten eerst een nieuw coystal met de swynscoten daeraen, bestaende in goet timmerwerck ende stroodack."

"Indelinghe ghepresen eene nieuwe scheure wesende lanck dertigh voet ende breed tweewintigh voet. Bestaende den timmerwerck in hart hout van gesaegde plaeten, gheheel besleghen met nieuw bart ende stroodack."

XIIII lb. XII sch. VI gr.

COMMEREN ende LASTEN

1. "Betaelt aenden heer paster in Ruddervoorde over syn recht pastoreel in het t'doen den uytvaert voor den overleden met den minsten dienst."

XIII sch. IIII gr.

2. "Betaelt aenden coster van t'selve Rudder-
voorde over syn recht costereel in den voor-
schreven uytvaert met den minsten dienst
voor den overleden ghedaen met het t'luy-
den van de clocke ende grafmaecken"

XV sch. gr.

3. "Voorts is desen sterfhuyse schuldigh aen
den heere paster van Ruddervoorde over
de ziele van den overleden een jaer te
recommanderen in het jaerghebedt."

V sch. gr.

4. "Voorts aen Joannes Andries over het stellen
van desen staet met het t'maken van twee
doubels."

1 lb. 10 sch. gr.

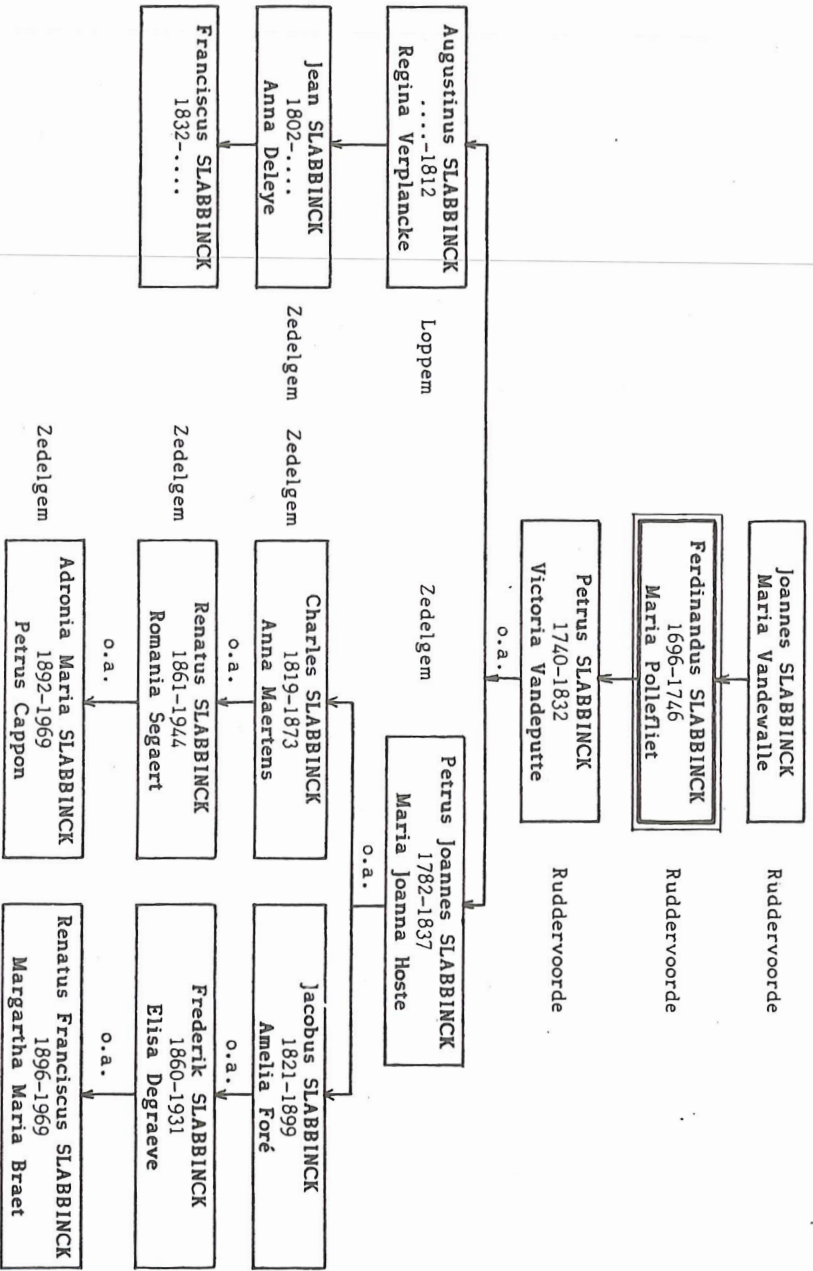
BATIG SALDO

XXXV lb. VII sch. XI gr.

Comt d'helft voor de blyvege (= weduwe) ende
wederhelft aende weesen dat bedraecht

XVII lb. XIII sch. XI gr.

Bron: R.A.B. Staten van Goed 1ste reeks nr. 2486

DE AVONTUREN VAN NAEYAERT

in de oorlog 1914 -1918

Alfons DEVOS

Naeyaert werd geboren te Torhout en groeide daar op als een flinke jongen. Als de oorlog losbrak was hij een jonkman van 22 jaar, een sterke kerel van 1,80 m groot, kloek gebouwd en sterk als een paard. Hij kon zo in ieder hand een mens nemen en zo van de grond optillen. Na d e slag aan de IJzer vormden de Duitsers er een front. In 1915 werden al de jonge mannen die hier gebleven waren bij bevel opgeroepen om te gaan werken aan dat front rond Handzame, Werken, Zarren en Leke. Naeyaert werd ook opgeroepen, maar gelijk er velen deden, hij dook onder. Naeyaert koos zijn schuilplaats in een klein huizeke, gelegen in de Stroelputstraat te Veldegem, bewoond door Coleta Damme (Cletje). Dat huisje is al lang verdwenen.

In de oorlogsjaren werd er veel gesmokkeld. Naeyaertdeed ook aan smokkel om zo iets te verdienen voor zijn onderhoud. En zo ging het verder. Hij nam paarden weg van Duitsers en verkocht ze aan slachters in Brugge. In de oorlog was er in de steden veel gebrek aan vlees en werd er veel honger geleden. Zo werd Naeyaert de schrik van de Duitsers. Op een keer dat hij aan het smokkelen was werd hij gesnapt en

opgesloten bij de Kommandantur, gevestigd in het stadhuis van Torhout. 's Nachts kon hij de wachter verschalken en vluchten door een venster, de vrijheid in. Hij verkleedde zich veel op zijn smokkeltochten in Duitse officier. Hij was ook de Duitse taal machtig. De Duitse soldaten sloegen aan en groetten hem. Te dien tijde ontmoette hij een vriend, Playsier, ook van Torhout, en die werd zijn ordonnans.

Ten zuiden van Torhout was er een oude fabriek die gebruikt werd door de Duitsers als opslagplaats voor wapens allerhande. Naeyaert kon zo, verkleed in Duitse officier, wapens bemachtigen: handgranaten, pistolen, munitie enz. Na dien stak hij het vuur aan de fabriek en zo gingen alle wapens en munitie verloren. Natuurlijk was Naeyaert de hoofdverdachte van die daad.

Naeyaert was op zijn strooptochten goed gewapend, zo hadden de Duitsers grote schrik voor hem. Veldegem had ook zijn Kommandantur met een Feldgendarm. Die noemde Poltje. Het was een kort geblokt mannetje. Poltje ging eens kort spel maken met Naeyaert en hem eens rap uitschakelen. Op een dag had Poltje vernomen dat Naeyaert zich ophield in een dreef met zware beukebomen die toen gelegen was aan Frederik Vandendriesschens en die verbonden was met de Torhoutstraat en de Halfuurdreef, nu die brede tarmacbaan die loopt voorbij het nieuw kerkhof. Poltje sprong op zijn rijwiel en reed er naartoe. Naeyaert liet Poltje naderen tot op een vijftigtal meters. Verscholen achter een dikke beuk opende hij het vuur naar Poltje die dood van schrik en in paniek weer naar het dorp vluchtte.

Poltje was ook de schrik van de boeren en de kleine landbouwers. Hij was een fijne speurder die het gemunt had op aardappels, rogge of een zwijntje dat in de duik vetgemest werd. Op een dag trok hij naar het postje van Jantje Devos in het Leegveld te Veldegem. De schuur en de stalling kwamen het eerst aan de beurt. Daarna trok Poltje naar het woonhuis en naar de zolder. Op de zolder aan een balk hing een kader van een rijwiel. "Ha," zegde Poltje, "du hast ein Fahrrad (rijwiel)" - "Ja," zegde Jantje, "maar er zijn geen wielen aan en geen ketting". De Duitsers hadden een bevel uitgevaardigd dat al de rijwielen naar de Kommandantur moesten gebracht worden. De zoon Alfons, wiens rijwiel het was, had de wielen en de ketting weggenomen en veilig weggestopt te zamen met wat klutsjes graan. Poltje trok beteuterd af. Nochtans zat er een zwijntje in de schuur dat Jantje vetgemest had. Kort nadien werd het zwijntje geslacht en gezouten en in een kuip in de grond gestopt.

Op een dag hadden de Duitsers een goede vriend van Naeyaert aangehouden en hem opgesloten in de gevangenis van Brugge. Naeyaert en zijn ordonnans trokken te paard, vermomd als Duitse soldaten naar Brugge. Aangekomen aan de poort van de gevangenis, werd Naeyaert binnengelaten en Playsier zorgde voor de paarden. Zo werd de vriend van Naeyaert bevrijd.

In het begin van het jaar 1917 bouwden de Duitsers een zagerij langs de staatsbaan te Veldegem, juist rechtover de ingang naar het kasteel Baesveld, waar nu de fabriek van Alidor Claeys staat.

Er werden veel Veldegemnaren tewerkgesteld die met "berlientjes" de bomen uit de bossen van Baron Peers naar de zagerij brachten. Naeyaert kende veel van die Veldegemnaren. Op een namiddag was de groep aan het bomen laden in een dreef niet ver van het kasteel van Baron Peers. Naeyaert en Playsier kwamen bij de groep en praatten vriendelijk met de mannen van Veldegem. Almeteens zegde iemand van de groep tegen Naeyaert: "Er komen twee Feldgendarmen in de dreef..." - "Laat ze maar komen," zegde Naeyaert en hij maakte een veelbetekenend gebaar met de hand. Maar plots bedacht hij zich, deed een teken naar Playsier en ze gingen een 25-tal meters het bos in en verborgen zich tot de Feldgendarmen gepasseerd waren.

Op een andere namiddag, - wij namen ons vieruurtje ook in de bossen van Baron Peers - praatten Naeyaert en Playsier lange tijd met ons. Als Naeyaert vertrok moest hij voorbij een houtmijt niet ver van de plaats waar wij het vieruurtje genomen hadden. Bij het voorbijgaan zegde Naeyaert iets tegen Playsier die op zijn stappen terugkwam en het vuur stak aan de houtmijt. Nadien werden al de mannen van de groep onderhoord, maar niemand wist van iets.

Op een nacht had Naeyaert twee paarden ontvreemd van de Duitsers op de wijk De Bergen te Ruddervoorde. Hij was met die paarden beland aan een huis niet verre van het kasteel van Baron Peers. Hij stalde daar de paarden in het schuurtje dat paalde aan het huis. Nadien gingen ze rustig slapen op de dilte boven het schuurtje. Daar het daags te voren veel geregend

had konden de Duitsers gemakkelijk het spoor volgen van de paarden, en belandden zo aan het huis en het schuurtje en ontdekten de paarden. De Duitse gendarmen wekten de bewoners en vroegen om uitleg. Zij verklaarden dat zij van niets wisten, maar de gendarmen gaven daar geen gehoor aan en de man werd meegenomen en later naar Duitsland gestuurd. Wat er met die man is gebeurd is men nooit te weten gekomen. Na de bevrijding is hij niet meer teruggekeerd uit Duitsland. Naeyaert en Playsier die verdacht gerucht gehoord hadden, waren door het diltevenster gesprongen en de bossen in gevlucht.

De Duitsers werden radeloos daar ze Naeyaert niet konden snappen. Daarom richtten zij op een namiddag een grootscheepse razzia in, waaraan meer dan 100 soldaten deelnamen. De actie begon aan de grens Torhout-Veldegem, zo ging het verder al over het grondgebied en de bossen van Veldegem. Vele huizen, de duikers van grachten en beken werden grondig onderzocht. Daarna waren het de bossen van Baesveld, Loppem, de bossen van Waardamme, en die van Baron Peers in Oostkamp. Maar Naeyaert werd niet ontdekt. Hij had zich trouwens verscholen, dichtbij de ijskelder van het Kasteel Baesveld te Loppem. Naeyaert had daar zijn schuilplaats als er groot gevaar bestond.

In 1918, kort voor de bevrijding, hadden Naeyaert en Playsier hun schuilplaats in een huis op de wijk "De Bergen" te Ruddervoorde. De Duitsers kwamen het te weten. Het huis werd omsingeld

door de Feldgendarmen. Naeyaert kon nog ontsnappen maar Playsier werd doodgeschoten. Van dan af liet Naeyaert niet meer van zich horen en dook onder tot de bevrijding kwam.

ERRATUM:

6de jaargang nr. IV p. 127:

Vervang de 2de alinea door:

Den Houtschen had één burgemeester en zeven schepenen; het Land van Wijnendale één burgemeester en twaalf schepenen, van wie er twee waren uit Noordover.

